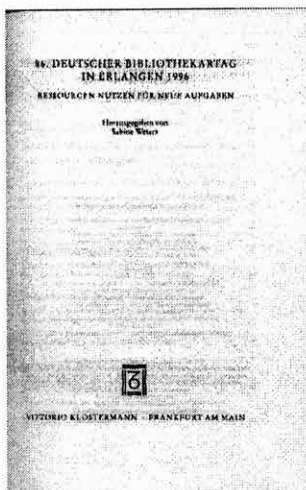

A könyvtárak helyzetéről és jövőjéről egy emlékkönyv ürügyén

Der wohlinformierte Mensch : eine Utopie : Festschrift für Magda Strebl zum 65. Geburtstag / Hrsg. von Edith Stumpf-Fischer. - Graz : Akad. Druck- u. Verl.-Anst., 1997. - XIV, 462 p. : ill. ; 25 cm. - ISBN

Magda Strebl 1983 és 1992 között volt az Österreichische Nationalbibliothek főigazgatója. Személye Magyarországon is jól ismert (pl. 1985. április 2-án ő képviselte Ausztriát az Országos Széchényi Könyvtár új épületének megnyitására.)

Magda Strebl eseményekkel és változtatásokkal teli, közel 10 éven keresztül állt az Osztrák Nemzeti Könyvtár élén. Irányítása alatt a könyvtár több helyiséggel bővült, ő építtette meg és adta át 1992-ben az új földalatti raktárakat is. A restauráló részleg megnagyobbításával megteremtette a modern képzés/továbbképzés lehetőségeit, jelentősen fejlesztette a kézirat-, ősnymtatvány- és térképgyűjteményt, kiharcolta a főépület renoválását, és kiállt a Színházi Gyűjtemény mellett.

Irodalmi körökben is ismerik és nagyra értékelik munkásságát, mivel az ő vezetése alatt jött létre az ARIADNE, a női irodalmat feltáró archívum és dokumentációs intézet, valamint neki köszönhető, hogy olyan jeles művészek, mint például Manés Sperber és Ödön von Horváth hagyatéka, illetve Franz Werfel és Gottfried von Einem néhány kézírata az Osztrák Nemzeti Könyvtár tulajdonába került.

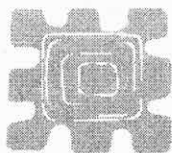
A számítógépes rendszer létrehozása és az ezzel párhuzamos szervezeti racionalizálás mellett Magda Strebl támogatta a könyvtár tudományos kiadói tevékenységét, valamint lehetővé tette, hogy az intézmény számos rangos nemzetközi konferenciának otthont adhasson.

Magda Strebl nyugalmazott főigazgató asszony munkásságának főbb pontjai már sejtetik a 65. születésnapja alkalmából kiadott emlékkönyv (Festschrift) gazdag tematikáját, amelyben pályatársai, az európai könyvtári élet fontos személyiségei – köztük *Poprády Géza* – fejtik ki gondolataikat a könyvtárak jelenéről és jövőjéről.

A kötet első részében Magda Strebl személyéről vallanak közvetlen, meleg hangon volt kollégái, szakmai barátai és tisztelői.

A második részben a nemzeti könyvtárak és különgyűjteményeik fejlődéséről, a társadalomban betöltött kultúraközvetítő szerepéről, a nagy hagyományokkal rendelkező (egyházi) gyűjteményekről, valamint az alexandriai könyvtár újjászervezésére létrehozott nemzetközi összefogásról szóló tanulmányok kerültek.

A további dolgozatok szerzőit inkább a jövő kérdései foglalkoztatják: hogyan lehet a „Gutenberg-galaxis határán” a múlt értékeit a jelen technikájának felhasználásával a jövő számára megőrizni? mi lesz a könyvek, könyvtárak és

könyvtárosok feladata a digitalizált világban? Ilyen és hasonló kérdéseket vetnek fel – és próbálnak megválaszolni – tudósok, könyv- és levéltárosok, antikváriusok és könyvkiadók. Abban mindannyian egyetértenek, hogy a technikai fejlődés hatalmas lehetőséget jelent az információk elpusztuló, elporladó és megsemmisíthető hordozóinak helyettesítésére, de az eufória mellett jelen van – az éppen a technika/digitalizálás által okozott – kulturális veszteség miatti félelem is. *Franz Georg Kaltwasser* kiemeli (176. p.), hogy a könyvtárak „mélyen a humanista hagyományban gyökerező voltának figyelmen kívül hagyása történelem nélküli emberképet eredményezne. De a fejlődéssel szemben is nyitottnak kell lenniük, ha életben akarnak maradni.” Arra a kérdésre azonban a szakmán belül is eltérő válaszokat kapunk, hogy milyen arányban kell a hagyományokat és az új technikát ötvözni. A negyedik fejezet mottója, Karl Jaspers egy gondolata, mely szerint a jövő lehetőségeket és ezzel együtt szabadságot is jelent. *Herwig Jobst* alternatívát vázol (309. p.): a technika-utópiát (amely dematerializálja a materiális (információs) világ problémáit) és a kultúrkonzervativizmust (a materiális információhordozó és az eredeti dokumentum fontosságának hangsúlyozását); valamint felveti a kérdést, hogy az egyre na-

gyobb mértékben digitalizálódó világ, az információs társadalom felé való közeledés és a könyvtárakkal szembeni támasztott igények megváltozása mennyi döntési lehetőséget enged. Mind a könyvtáraknak, beleértve a könyvtárvezetést és a könyvtárosokat, mind a képzésnek vállalnia kell a szerepváltozást, a nemzeti és nemzetközi törvényhozásnak pedig meg kell teremtenie a jogi kereteket, amelyen belül az „információs dzsungelben” eligazító könyvtárosok, „kultúra-menedzserek” vagy „content-provider”-ek (tartalom-szolgáltatók) az emberiség emlékezetét építhetik.

Az általános könyvtárelméleti, helyenként levéltárelméleti írások, valamint nemzetközi projektek bemutatása mellett, a kötet tanulmányai közül több is tárgyalja az osztrák könyvtárak helyzetét, valamint az osztrák információs politikát. A globális információs társadalom (Global Information Society) felé haladásuk során más országok könyvtárainak is ugyanezekkel a kérdésekkel kell szembeesülniük.

Ezért ajánlhatom e könyvet nemcsak azok figyelmébe, akik felelősen gondolkoznak a magyar könyvtárak jelenéről és jövőjéről, hanem azoknak is, akik egyszerűen érdeklődve figyelik e szakma megújulását.

Pogányiné Rózsa Gabriella